

Naziv pravnog akta EU: Direktiva Vijeća 91/250/EEZ od 14. svibnja 1991. o pravnoj zaštiti računalnih programa

CELEX broj: 31991L0250

Prevod:

Lingvistička redakтура:

Stručna redakтура:

Pravna redakтура:

Direktiva Vijeća 91/250/EEZ

od 14. svibnja 1991.

o pravnoj zaštiti računalnih programa

VIJEĆE EUROPSKIH ZAJEDNICA,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice, a posebno njegov članak 100a,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije¹,

u suradnji s Europskim parlamentom²,

uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora³,

(1) s obzirom da računalni programi trenutačno nisu na razvidan način zaštićeni u svim državama članicama postojećim propisima, a takva zaštita, gdje postoji, ima različite značajke,

(2) s obzirom da razvoj računalnih programa zahtijeva ulaganje znatnih ljudskih, tehničkih i financijskih resursa, a sami računalni program mogu biti kopirani tek za djelić troška potrebnog za njihov neovisan razvoj;

(3) s obzirom da računalni programi igraju sve značajniju ulogu u širokom nizu industrijskih djelatnosti, a za tehnologiju računalnih programa se u skladu s tim može reći da je od ključne važnosti za industrijski razvoj Zajednice;

(4) s obzirom da određene razlike u pravnoj zaštiti računalnih programa u zakonima država članica imaju izravne i negativne učinke na funkcioniranje zajedničkog tržišta što se tiče računalnih programa, a te razlike mogu postati i veće usvajanjem novih propisa u ovoj oblasti od strane država članica;

(5) s obzirom da postojeće razlike koje imaju takve učinke trebaju biti uklonjene i da nove razlike treba spriječiti, a razlike koje nisu u značajnoj mjeri u suprotnosti s djelovanjem zajedničkog tržišta nije potrebno uklanjati niti sprječavati njihov nastanak.

¹ Sl. gl. No C 91, 12. 4. 1989., str. 4; i Sl. novine No C 320, 20. 12. 1990., str. 22.

² Sl. gl. No C 231, 17. 9. 1990., str. 78; i Odluka od 17. travnja 1991. još neobjavljena u Službenim novinama)

³ Sl. gl. No C 329, 30. 12. 1989., str. 4.

(6) s obzirom da pravni okvir Zajednice za zaštitu računalnih programa može, shodno tome, u prvoj fazi biti ograničen na to da države članice usklade zaštitu računalnih programa s autorskim pravom kao da se radi o literarnim djelima te, nadalje, da se utvrdi tko i što treba biti zaštićeno, koja su isključiva prava na koja se zaštićene osobe mogu pozvati da bi odobrile ili zabranile određene postupke i koliko dugo bi se zaštita trebala primjenjivati;

(7) s obzirom da, za potrebe ove direktive, termin "računalni program" podrazumijeva programe u bilo kojem obliku, uključujući one ugrađene u sklopovlje računala; budući da taj termin također podrazumijeva pripremni projektni rad koji prethodi razvoju računalnog programa pod uvjetom da je priroda pripremnog rada takva da će u kasnijoj fazi rezultirati računalnim programom;

(8) s obzirom da, u odnosu na kriterije koji se primjenjuju prilikom utvrđivanja je li ili nije računalni program originalno djelo, ne bi trebali biti rađeni nikakvi testovi u vezi s kvalitativnim ili estetskim odlikama programa;

(9) s obzirom da je Zajednica u potpunosti predana promoviranju međunarodne standardizacije;

(10) s obzirom da je funkcija računalnog programa da komunicira i djeluje zajedno s ostalim komponentama računalnog sustava i s korisnicima, u tu svrhu, logička i, u odgovarajućem slučaju, fizička međupovezanost i međudjelovanje potrebni su kako bi se omogućilo da svi elementi softvera i sklopovlja djeluju zajedno s drugim softverima i sklopovljima te s korisnicima na sve različite načine na koji su planirani da funkcioniraju;

(11) s obzirom da su dijelovi programa koji omogućuju takvu međupovezanost i međudjelovanje elemenata softvera i sklopovlja općepoznati kao "sučelja";

(12) s obzirom da su ta funkcionalna međupovezanost i međudjelovanje opće poznati kao "interoperabilnost"; budući da se takva interoperabilnost može definirati kao sposobnost da se razmjenjene informacije i da se razmijenjene informacije uzajamno koriste;

(13) s obzirom da se, kako bi se izbjegla sumnja, mora razjasniti da je zaštićen samo vanjski oblik računalnog programa, a ideje i principi na kojima se zasniva bilo koji element programa, uključujući one koji su u podlozi njegovih sučelja, nisu zaštićeni autorskim pravom prema ovoj direktivi;

(14) s obzirom da, u skladu s tim načelom autorskopravne zaštite, u onoj mjeri u kojoj logika, algoritmi i programski jezici sačinjavaju ideje i principe, te ideje i principi nisu zaštićeni prema ovoj direktivi;

(15) s obzirom da, u skladu sa zakonodavstvom i sudskom praksom država članica i međunarodnim konvencijama o autorskopravnoj zaštiti, izričaj tih ideja i principa treba biti zaštićen autorskim pravom;

(16) s obzirom da, za potrebe ove direktive, termin "iznajmljivanje" znači činjenje dostupnim računalnog programa ili njegove kopije za korištenje, u ograničenom vremenskom razdoblju i u svrhu stvaranja profita; s obzirom da taj termin ne podrazumijeva javnu posudbu, ona, prema tome, ostaje izvan područja primjene ove direktive.

(17) s obzirom da isključiva prava autora da spriječi neovlašteno umnožavanje svoga djela moraju biti predmetom ograničene iznimke u slučaju računalnih programa da bi se legalnom stjecatelju dopustilo umnožavanje tehnički neophodno za korištenje tog programa;

(18) s obzirom da to znači da postupci učitavanja i izvršavanja nužni za korištenje kopije programa koja je stečena na legalan način, te postupak korekcije pogrešaka na kopiji, ne mogu biti zabranjeni ugovorom; s obzirom da, u odsutnosti posebnih ugovornih odredbi, i onda kada je kopija programa prodana, legalni stjecatelj kopije može provesti bilo koji drugi postupak nužan za korištenje kopije programa u skladu s njezinom namjenom;

(19) s obzirom da osoba s pravom da koristi računalni program ne bi trebala biti sprječavana da izvršava radnje nužne za promatranje, proučavanje ili provjeru funkcionalnosti programa, pod uvjetom da se tim radnjama ne povrjeđuje autorsko pravo iz programa;

(20) s obzirom da neovlašteno umnožavanje, prevođenje, prilagođavanje ili mijenjanje oblika koda u kojem je kopija računalnog programa učinjena dostupnom predstavljaju povrede isključivog prava autora;

(21) s obzirom da, bez obzira na navedeno, mogu postojati okolnosti kada su takvo umnožavanje koda i prevođenje njegova oblika u značenju iz članka 4(a) i (b) nužni kako bi se dobila neophodna informacija za postizanje interoperabilnosti neovisno stvorenog programa s drugim programima;

(22) s obzirom da se, shodno tome, mora smatrati da je, samo u tim ograničenim okolnostima, vršenje postupaka umnožavanja i prevođenja od strane ili u ime osobe koja ima pravo korištenja zakonito i kompatibilno s dobrom praksom i prema tome se mora smatrati da ne zahtijeva ovlaštenje nositelja prava;

(23) s obzirom da je cilj te iznimke da se omogući povezivanje svih komponenti računalnog sustava, uključujući one različitih proizvođača, tako da mogu djelovati zajedno;

(24) s obzirom da takva iznimka od autorovih isključivih prava ne može biti korištena na način koji dovodi u pitanje legitimne interese nositelja prava ili koji je suprotan normalnom korištenju programa;

(25) s obzirom da, kako bi ostalo usklađeno s odredbama Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela, trajanje zaštite treba biti za života autora i pedeset godina od 1. siječnja godine koja dolazi nakon godine njegove smrti ili, u slučaju anonimnog ili pseudonimnog djela, 50 godina od 1. siječnja godine koja dolazi nakon godine u kojoj je djelo prvi put objavljeno;

(26) s obzirom da zaštita računalnih programa sukladno zakonima o autorskom pravu ne bi trebala dovoditi u pitanje primjenu, u odgovarajućim slučajevima, drugih oblika zaštite; s obzirom da bi, bez obzira na navedeno, bilo koje ugovorne odredbe suprotne članku 6. ili iznimkama predviđenim člankom 5(2) i (3) trebale biti smatrane ništavim;

(27) s obzirom da odredbe ove direktive ne dovode u pitanje primjenu pravila tržišnog natjecanja iz članaka 85. i 86. Ugovora ako najveći dobavljač odbija dostupnim učiniti podatak nužan za postizanje interoperabilnosti kako je opisana u ovoj direktivi;

(28) s obzirom da odredbe ove direktive ne bi trebale dovoditi u pitanje posebne zahtjeve već donesenog zakona Zajednice u vezi s objavljivanjem sučelja u sektoru telekomunikacija ili odluke Vijeća u vezi sa standardizacijom u području informacijske tehnologije i telekomunikacija;

(29) s obzirom da ova direktiva ne utječe na odstupanja predviđena propisima država usklađenim s Bernskom konvencijom o pitanjima koja ne pokriva ova direktiva;

USVOJILO JE OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet zaštite

1. U skladu s odredbama ove direktive, države članice štite računalne programe autorskim pravom kao književna djela u značenju iz Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela. Za potrebe ove direktive, termin "računalni programi" uključuje i njima pripadajuće pripremne projektne materijale.

2. Zaštita u skladu s ovom direktivom primjenjuje se na bilo koji vanjski oblik računalnog programa. Ideje i principi na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa, uključujući one koji se nalaze u podlozi njegovih sučelja, nisu zaštićeni autorskim pravom sukladno ovoj direktivi.

3. Računalni program zaštićuje se ako se radi o originalu u smislu da je program autorova vlastita intelektualna kreacija. Nijedan drugi kriterij se ne primjenjuje za utvrđivanje podobnosti programa za zaštitu.

Članak 2.

Autorstvo nad računalnim programima

1. Autor računalnog programa može biti fizička osoba ili skupina fizičkih osoba, koji su kreirali program ili, kada to dopuštaju propisi država članica, pravna osoba koja je tim propisima utvrđena kao nositelj prava. Ukoliko zakonodavstvo države članice priznaje kolektivna djela, osoba koja je tim propisima utvrđena kao ona koja je stvorila djelo smatra se autorom;

2. Što se tiče računalnih programa koje je zajednički kreirala skupina fizičkih osoba, u tom slučaju isključiva prava su u zajedničkom vlasništvu.

3. U slučaju kada je program kreirao zaposlenik prilikom obavljanja svojih dužnosti ili slijedeći upute poslodavca, samo je poslodavac ovlašten da ostvaruje sva materijalna prava iz programa kreiranog na taj način, osim ako je drugačije predviđeno ugovorom.

Članak 3.

Korisnici zaštite

Zaštita se dodjeljuje svim fizičkim ili pravnim osobama podobnima za zaštitu prema nacionalnom zakonodavstvu u vezi s autorskim pravom na književna djela.

Članak 4.

Radnje koje podliježu davanju odobrenja

Sukladno odredbama članaka 5. i 6., isključiva prava nositelja prava u značenju iz članka 2. uključuju pravo da sam uradi ili odobri:

- (a) trajno ili privremeno umnožavanje računalnog programa bilo kojim sredstvima i u bilo kom obliku, dijelom ili u cjelini. Ako je za takvo umnožavanje nužno učitavanje, prikazivanje, izvršavanje, prijenos ili pohranjivanje računalnog programa, takvi postupci predmet su odobrenja od strane nositelja prava;
- (b) prevođenje, prilagođavanje, preradu i bilo koju drugu izmjenu računalnog programa, kao i umnožavanje rezultata tih postupaka, bez dovođenja u pitanje prava osoba koje su izmijenile program;
- (c) bilo koji oblik distribucije u javnost, uključujući iznajmljivanje, originala računalnog programa ili njegovih kopija. Prva prodaja kopije programa na području Zajednice od strane nositelja prava ili uz njegovu suglasnost iscrpljuje pravo na distribuciju te kopije u okviru Zajednice, uz iznimku prava da se nadzire daljnje iznajmljivanje programa ili njegove kopije.

Članak 5.

Iznimke od radnji koje podliježu davanju odobrenja

1. U odsutnosti posebnih ugovornih odredbi, za postupke navedene u članku 4(a) i (b) nije potrebno odobrenje od strane nositelja prava kada su ti postupci nužni za korištenje računalnog programa od strane legalnog stjecatelja u skladu s programu namijenjenom svrhom, uključujući i za ispravljanje pogreški.

2. Pravljenje pričuvne kopije od strane osobe koja ima pravo da koristi računalni program ne može biti spriječeno ugovorom ako je to nužno za korištenje.

3. Osoba s pravom da koristi kopiju računalnog programa ovlaštena je da, bez odobrenja samog nositelja prava na program, promatra, proučava ili provjerava funkcioniranje programa da bi utvrdila koje ideje i principi se nalaze u podlozi bilo kojeg elementa programa, ako to radi za vrijeme bilo kojeg od postupaka učitavanja, prikazivanja, izvršavanja, prenošenja ili pohranjivanja programa, za koje je ovlaštena.

Članak 6.

Dekompilacija

1. Odobrenje nositelja prava ne zahtijeva se kada su umnožavanje koda i prevođenje njegova oblika u značenju iz članka 4(a) i (b) neophodni da bi se dobila informacija nužna za postizanje interoperabilnosti neovisno kreiranog računalnog programa s drugim programima, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) da se navedeni postupci vrše od strane korisnika licence ili druge osobe s pravom korištenja kopije programa, ili u njihovo ime od strane osobe ovlaštene za to;
- (b) da informacija nužna za postizanje interoperabilnosti nije već ranije bila lako dostupna osobama navedenim u podstavku (a); i (c) da su ti postupci ograničeni na dijelove originalnog programa nužne za postizanje interoperabilnosti.

2. Odredbe stavka 1. ne dopuštaju da informacija dobijena njihovom primjenom bude:

- (a) korištena za druge ciljeve osim za postizanje interoperabilnosti neovisno kreiranog računalnog programa;
- (b) dana drugima, osim kada je to nužno za interoperabilnost neovisno kreiranog računalnog programa; ili
- (c) korištena za razvoj, proizvodnju ili stavljanje na tržište sadržajno sličnog računalnog programa u njegovom vanjskom obliku, ili za bilo koju drugu radnju kojom se povrjeđuje autorsko pravo.

3. U skladu s odredbama Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela, odredbe ovog članka ne mogu biti interpretirane na način da ih je moguće primjenjivati tako da neopravdano dovode u pitanje legitimne interese nositelja prava ili budu u suprotnosti s normalnim korištenjem računalnog programa.

Članak 7.

Posebne mjere zaštite

1. Bez dovođenja u pitanje odredbi članaka 4., 5. i 6., države članice predviđaju, u skladu s njihovim nacionalnim zakonodavstvom, odgovarajuće pravne lijekove protiv osoba koje počine bilo koju od radnji pobrojanih u podstavcima (a), (b) i (c) dole:

- (a) bilo koji čin stavljanja u optjecaj kopije računalnog programa znajući, ili imajući razloga za vjerovanje, da se radi o nelegalnoj kopiji;
- (b) posjedovanje, u komercijalne svrhe, kopije računalnog programa znajući, ili imajući razloga za vjerovanje, da se radi o nelegalnoj kopiji;
- (c) bilo koji čin stavljanja u optjecaj, ili posjedovanje u komercijalne svrhe, bilo kojeg sredstva čija jedina namjena je da omogući neovlašteno uklanjanje ili zaobilazanje bilo kojeg tehničkog uređaja primijenjenog za zaštitu računalnog programa.

2. Bilo koja nelegalna kopija računalnog programa podložna je zapljeni u skladu s propisima odnosnih država članica.

3. Države članice mogu predvidjeti zapljenu bilo kojeg od sredstava spomenutih u stavku 1(c).

Članak 8.

Trajanje zaštite

1. Zaštita se dodjeljuje tako da traje za života autora i pedeset godina nakon njegove smrti ili smrti posljednjeg preživjelog koautora; kada je računalni program djelo anonimnog ili autora koji koristi pseudonim, ili kada je pravna osoba utvrđena kao autor prema nacionalnom zakonodavstvu u skladu s člankom 2(1), trajanje zaštite je pedeset godina od trenutka kada je računalni program prvi put na legalan način učinjen dostupnim javnosti. Smatra se da je rok trajanja zaštite počeo teći 1. siječnja godine koja dolazi nakon godine u kojoj su se dogodili navedeni događaji.

2. Države članice u kojima je rok trajanja zaštite dulji od onog predviđenog stavkom 1. mogu ga zadržati do trenutka kada će rok trajanja zaštite za autorska djela biti usklađen pravom Zajednice na općenitiji način.

Članak 9.

Kontinuirana primjena ostalih zakonskih odredbi

1. Odredbe ove direktive ne dovode u pitanje bilo koje druge zakonske odredbe, kao što su one koje se odnose na prava iz patenata, žigove, neloyalnu konkurenciju, poslovnu tajnu, zaštitu poluvodičkih proizvoda ili ugovorno pravo. Bilo koje ugovorne odredbe u suprotnosti s člankom 6. ili iznimkama predviđenim člankom 5(2) i (3) su ništave.

2. Odredbe ove direktive primjenjuju se i na programe kreirane prije 1. siječnja 1993. bez dovođenja u pitanje bilo kojih radnji dovršenih ili prava stečenih prije tog datuma.

Članak 10.

Završne odredbe

1. Države članice usvajaju zakone i druge propise nužne za usklađivanje s ovom direktivom najkasnije do 1. siječnja 1993.

Kada države članice usvoje ove odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu direktivu ili se uz njih navode takva upućivanja prilikom njihove službene objave. Načine takvog upućivanja predvidjet će države članice.

2. Države članice dostavljaju Komisiji tekst glavnih propisa nacionalnog zakonodavstva kojeg usvoje u području koje uređuje ova direktiva.

Članak 11.

Ova direktiva je upućena državama članicama.

Sačinjeno u Bruxellesu 14. svibnja 1991.

Za Vijeće

predsjednik J. F. POOS